

Österbottens förbund Pohjanmaan liitto

Pohjanmaan maakuntastrategia 2022–2025

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Luonnos 091120

Sisällys

1	Maakuntastrategian lähtökohdat.....	3
2	Maakuntastrategian tarkoitus ja sisältö.....	3
3	Maakuntastrategian valmisteluprosessi.....	6
4	Vaikutusten arviointi	7
5	Viestintä ja vuorovaikutus	8
6	Yhteystiedot.....	8

Liite 1 Maakuntastrategian valmisteluprosessi

1 Maakuntastrategian lähtökohdat

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan Pohjanmaan maakuntastrategian 2022–2025 valmisteluprosessi ja kerrotaan, kuinka valmisteluprosessiin voi vaikuttaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu. Maakunnan suunnitteluun kuuluvat **maakuntasuunnitelma**, alueiden käyttöä ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma. Pitkän aikavälin maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys ja se ohjaa maakuntakaavan ja keskipitkän aikavälin maakuntaohjelman laadintaa.

Maakunnan liitto laatii myös maakuntasuunnitelmaan perustuvan määräaikaisen **maakuntaohjelman**. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin, tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet, maakunnan kehittämisen kannalta keskeisimmät hankkeet ja muut olennaiset toimenpiteet sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi (laki alueiden kehittämisestä ja rakennusrahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014). Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksen mukaan uusi maakuntaohjelma koskee vuosia 2022–2025 (VN/13905/2020-TEM-1). Pohjanmaan liitto valmistelee maakuntaohjelman aluekehittämislaissa säädetyn aikataulun mukaisesti niin, että se viedään maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi keväällä 2022.

Pohjanmaan liitto laatii keväällä 2021 alkavassa valmisteluprosessissa sekä maakuntasuunnitelman että maakuntaohjelman. Lopputuloksena on pitkän ja keskipitkän aikavälin kehittämistavoitteet sisältävä asiakirja **Pohjanmaan maakuntastrategia 2022–2025**. Pitkän aikavälin tavoitteiden osalta strategian aikajänne ulottuu vuoteen 2050.

2 Maakuntastrategian tarkoitus ja sisältö

Maakuntastrategia on maakunnan kehittämistahdon ilmaus. Sen tavoitteena on maakunnan toimijoiden yhteisen kehittämisenäkemyksen vahvistaminen sekä kehittämisen voimavarojen suuntaaminen strategiaan kohteisiin. Lisäksi tavoitteena on parantaa valtion toimenpiteiden kohdentamista maakunnallisiin kehittämiskokonaisuuksiin sekä tehostaa valtion ja kuntien määrärahojen käyttöä.

Maakuntastrategiaan sisällytetään tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden edistäminen edellyttää maakunnallista tai muuta laajaa yhteistyötä. Maakuntastrategian ulkopuolelle voi siis jäädä suuria ja tärkeitäkin asioita, jos niiden edistäminen ei vaadi laajaa yhteistyötä tai jos edistäminen ei ole ajankohtaista.

Alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet perustuvat lakiin alueiden kehittämisestä ja rakennusrahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) sekä valtioneuvoston päätökseen valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Lain mukaan tavoitteena on

- 1) vahvistaa alueiden tasapainoista kehittymistä sekä kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä
- 2) vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä tavalla alueiden elinkeinorakennetta sekä edistää taloudellista tasapainoa

- 3) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta
- 4) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöönottoon kestäväällä tavalla
- 5) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuuria
- 6) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta.

Valtioneuvoston päättämät alueiden kehittämisen tavoitteet vuosille 2020–2023 ovat:

1. Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
2. Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
3. Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
4. Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
5. Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan maakunnan suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja sovitettava ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Valtakunnalliset tavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Kolmas keskeinen lähtökohta valmistelulle on YK:n kestävään kehityksen tavoitteet Agenda 2030 (kuva 1). Valmistelun tavoitteena on rakentaa maakuntastrategia, joka luo perustan taloudellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestäväälle Pohjanmaalle.

Kuva 1 Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteet

Pohjanmaan maakuntastrategiassa otetaan huomioon edellä mainitut tavoitteet ja pyritään edistämään niiden toteutumista. Lisäksi maakuntastrategiassa huomioidaan EU-politiikan aluekehittämistavoitteet, hallinnonaloittaiset aluestrategiat ja muut maakuntaa koskevat ohjelmat.

Pohjanmaan maakuntastrategian valmistelussa keskiöön nousevat Agenda 2030 kestävyystavoitteiden ohella maakunnan kehitykseen vaikuttavat keskeiset muutosilmiöt. Maakunnan tulevaisuustyössä keskeisiksi muutosilmiöiksi on tunnistettu seuraavat ilmiöt:

1. Ilmastonmuutos ja resurssien ylikulutus (mm. uusiutuva energia, kiertotalous, luonnon monimuotoisuus)
2. Digitalisaatio (mm. teollisuus 4.0, datan hyödyntäminen, alustatalous, työn murros, kyberturvallisuus, digiosaaminen)
3. Väestörakenteen muutos (mm. huoltosuhteen heikkeneminen, kaupungistuminen, väestön monimuotoistuminen)
4. Eriarvoistuminen (mm. hyvinvoinnin polarisoituminen, yhteiskunnan jakautuminen, työn murros, demokratian haasteet).

Maakuntastrategiassa kuvataan, kuinka muutosilmiöt vaikuttavat Pohjanmaan kehitykseen sekä millaisin tavoittein ja toimenpitein muutosilmiöiden vaikutuksiin pyritään vastaamaan.

Kestävyystavoitteet ja muutosilmiöt muodostavat strategian valmistelua ohjaavan viitekehysten (kuva 2).

Valmisteluprosessin aikana päivitetään myös Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia, ja se sisällytetään osaksi maakuntastrategian kokonaisuutta.

Kuva 2 Maakuntastrategian lähtökohdat

3 Maakuntastrategian valmisteluprosessi

Maakuntastrategian valmisteluprosessi on kuvattu liitteessä 1. Keskeisiä työvaiheita prosessissa ovat pohja-aineiston kokoaminen, sidosryhmien ja asukkaiden osallistaminen, vaikutusten arviointi ja ympäristöselostuksen laatiminen sekä strategian kirjoittaminen. Keskeisiä työtä ohjaavia tahoja ovat maakuntahallitus ja maakunnan yhteistyöryhmä.

Sidosryhmiä osallistetaan valmisteluun kyselyiden, työpajojen, kokouskäsitelyiden ja verkkotyökentelyn avulla. Lisäksi sidosryhmillä on mahdollisuus kommentoida maakuntastrategian luonnosta sen eri vaiheissa ja antaa luonnoksesta virallinen lausunto. Alueen kunnille lähetetään kirjallinen aineistopyyntö. Alueen yrityksiltä, korkeakouluilta ja julkisen sektorin toimijoilta kerätään innovaatioekosysteemiin liittyvää tietoa älykkään erikoistumisen prosessiin kuuluvilla työpajoilla ja kyselyillä. Toimintaympäristöanalyysiä ja seurantaindikaattoreita valmistellaan Pohjanmaan koulutuksen neuvottelukunnan ennakointijaoksessa. Muina lähteinä hyödynnetään mm. keskeisiä kansallisia ja alueellisia aluekehittämisen ohjelma-asiakirjoja sekä infrastruktuurihankkeiden suunnitelmia.

Lisäksi maakuntastrategian valmistelun tueksi kootaan kansalaisfoorumi, jonka tehtävänä on tuoda asukkaiden näkemyksiä mukaan valmisteluun. Kansalaisfoorumiin voivat kaikki halukkaat

ilmoittautua mukaan Pohjanmaan liiton verkkosivuilta löytyvällä lomakkeella tai ottamalla suoraan yhteyttä valmistelijaan. Kansalaisfoorumin työskentely toteutetaan pääosin verkkotyöskentelyä. Lisäksi kansalaisfoorumin jäsenet kutsutaan mukaan kaikkiin valmisteluprosessin aikana järjestettäviin työpajatilaisuuksiin. Asukkaiden näkemysten keräämisessä hyödynnetään myös Pohjanmaan järjestöneuvottelukuntaa ja kuntien vaikuttamistoimielimiä.

Maakuntastrategiaa käsitellään valmisteluprosessin eri vaiheissa maakuntahallituksessa sekä maakunnan yhteistyöryhmässä. Maakuntastrategia valmistellaan pääosin vuoden 2021 aikana ja se viedään hyväksyttäväksi maakuntavaltuustoon keväällä 2022. Maakuntastrategian valmistelusta vastaa Pohjanmaan liitto.

4 Vaikutusten arviointi

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), ns. SOVA-laki ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus (347/2005) sisältävät säännökset yleisestä velvollisuudesta arvioida ympäristövaikutuksia riittävällä tavalla suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa. SOVA-lain 8 §:n mukaan suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen selvittää ja arvioi suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen todennäköisesti merkitsevät ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöselostuksen. Ympäristöselostus laaditaan osana muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.

Maakuntastrategian valmistelun aikana toteutetaan em. SOVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Vaikutusten arviointia varten viranomaisista ja muista keskeisistä sidosryhmistä kootaan Pohjanmaan SOVA-yhteistyöryhmä.

Arvioitavia vaikutuksia ovat

1. ekologiset vaikutukset
2. sosiaaliset vaikutukset
3. taloudelliset vaikutukset
4. kulttuuriset vaikutukset
5. alue- ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset
6. tasa-arvoaikutukset.

Lisäksi kiinnitetään työ- ja elinkeinoministeriön ohjeen mukaisesti erityisesti huomiota sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen.

Pääosa vaikutusten arvioinnista tapahtuu ns. asiantuntija-arvioina. Arvioinnin tukena käytetään erityyppistä tilastomateriaalia ja olemassa olevia erillisselvityksiä.

5 Viestintä ja vuorovaikutus

Maakuntastrategia valmistellaan avoimella ja vuorovaikutteisella prosessilla, johon viranomaisten, elinkeinoelämän, tiedeyhteisöjen, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden edustajat sekä kansalaiset voivat tuoda omat näkemyksensä. Avointa toimintatapaa edellyttävät laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005) sekä laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), joka korostaa kansalaisten mahdollisuutta saada tietoa valmisteltavista asioista.

Suunnittelutyön alkamisesta ja etenemisestä tiedotetaan aktiivisesti maakunnallisille tiedotusvälineille sekä Pohjanmaan liiton uutiskirjeessä ja verkkosivuilla osoitteessa www.obotnia.fi. Myös liiton Facebook-sivuja ja verkkosivujen palaute-toimintoa hyödynnetään vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi. Valmisteluprosessin aikana tuotettu materiaali kootaan Pohjanmaan liiton verkkosivuille ja työtä on mahdollista kommentoida valmisteluprosessin kaikissa vaiheissa. Mielipiteitä voi esittää myös ottamalla yhteyttä suoraan valmistelijaan. Valmisteluprosessin aikana järjestettävät työpajat ja verkkokyselyt ovat avoimia kaikille ja niistä tiedotetaan Pohjanmaan liiton verkkosivuilla.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos käsitellään maakuntahallituksessa 9.11.2020, jonka jälkeen se on nähtävillä Pohjanmaan liiton verkkosivuilla. Valmistelun aloittamiseen liittyvä kuulutus julkaistaan maakunnallisissa sanomalehdissä.

Maakuntastrategian ja ympäristöselostuksen luonnos asetetaan nähtäville liiton verkkosivuille ja toimistoon 30 päivän ajaksi tammikuussa 2022. Tuona aikana luonnoksesta on mahdollista esittää mielipiteitä kirjallisesti. Lisäksi pyydetään lausunnot Pohjanmaan kunnilta, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksilta sekä muilta keskeisiltä sidosryhmiltä. Maakuntastrategian ja ympäristöselostuksen luonnoksen nähtävillä olosta kuulutetaan maakunnallisissa sanomalehdissä.

Maakuntastrategian hyväksyy maakuntavaltuusto. Hyväksytty maakuntastrategia julkaistaan Pohjanmaan liiton verkkosivuilla, ja se toimitetaan sähköisessä muodossa työ- ja elinkeinoministeriöön, Pohjanmaan kunnille, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksille sekä muille viranomaisille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu tai joilta on saatu lausunto. Yleisölle päätöksestä tiedotetaan Pohjanmaan liiton verkkosivuilla.

6 Yhteystiedot

Pohjanmaan liitto, Hietasaarenkatu 6 B, PL 174, 65101 Vaasa
puh. 06 320 6500 tai sähköposti: info@obotnia.fi

Verkkosivut www.obotnia.fi

Yhteyshenkilöt:

Kehittämissuunnittelija Irina Nori (maakuntastrategian valmisteluprosessi)
puh. 044 032 0644, irina.nori@obotnia.fi

Kehittämissuunnittelija Kimmo Riusala (vaikutusten arviointi)
puh. 044 320 6206, kimmo.riusala@obotnia.fi

Aluekehitysjohtaja Varpu Rajaniemi
puh. 044 320 6561, varpu.rajaniemi@obotnia.fi

